

Stara mesto mlade.

Vesela igra v enem dejanji.

Poljski spisal J. Korzenovski

poslovenil

Josip Starè.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1878.

O s o b e.

~~~~~

Kazimir Jelfovski, zdravnik.
Ferdinand Steblovski, lajtnant v pokoji.
Katarina Repkovska.
Emilija Želinska, njena sestrična.
Josip, sluga Kazimirov.

~~~~~

Vrši se v velikem mestu.

=====

Prvo dejanje.

Soba Kazimirova. V sredi glavna vrata; na desnej strani vrata v druge sobe. Na levej strani pisalna mizica, malo dalje polica s knjigami.

Prvi prizor.

Kazimir, Lajtnant, potem Josip.

(Kazimir, sedé pri pisalni mizici, na kterej so knjižice in goreča sveča, konča pismo ter ga čita. — Sliši se zvoniti; malo potem pride lajtnant.)

Lajtnant: Kako se imaš, Eskulap? Kako se imaš, Kazimir?

Kazimir (se ogleduje): A! kako se imaš, lajtnant?

Lajtnant: Zakaj s tako visokim glasom in tako nežno dostojno? (Smehljaje se): Kako se imaš, lajtnant? (Se mu bliža.) Aj! aj! ti si nekako bled, ljubček! Ako se le sam sebe skrivaj ne zdraviš, kaj? (Se smeje.) Ta bi bila lepa!

Kazimir (migne z ramama): Vedno tisti! Siva glava, v njej pa praznота.

Lajtnant: Jaz ti pa pravim, da ti nekaj manjka. (Položi mu roko na ramo in ga pogleda.) Strela naj me ubije, tudi solze v očeh! O, to je slabo!

Kazimir (pozvoni): Usedi se, lajtnant, in daj si prinesti smodko! (Lajtnant se usede. Josip pride.)

Lajtnant (Josipu): Daj mi smodko! — No, zakaj stojiš in gledaš svojega gospoda? Ali čakaš, da ti on ukaže?

Josip: Da.

Kazimir: Daj!

Josip: Precej! (Gre k shrambi in da lajtnantu smodko.)

Lajtnant (ogleda jo, ter jo proč vrže): Osel! Taka je za bolnike, meni daj boljšo!

Josip (pogleda gospoda).

Kazimir (se nasmehne): Le daj!

Josip: Tu gospod! (Poda lajtnantu drugo.)

Kazimir: Zdaj smeš iti.

Josip: Uže grem. (Gre in se verne.) In ako pride kak bolnik, ali imam reči, da niste doma, gospod?

Kazimir: Ako pride kak revež, naznani mi ga!

Josip: Dobro, gospod! (Odhaja in se zopet vrne.) In ako pride kak gospod, ali ga imam odpraviti.

Kazimir: Odpraviti.

Josip: Dobro, gospod! (Gre in se zopet vrne.) In ako pride kaka gospa, ali jo imam tudi odpraviti?

Kazimir: Tudi.

Josip: Dobro, gospod! (Gre in se zopet vrne.) Kak sluga s pismom?

Lajtnant (jezen): Tega trešči čez stopnice a sam pojdi k vragu! Zakaj zopet gledaš gospoda? Ali morebiti ne verjameš, da imaš takega izkušnjavca, kakoršen si ti, treščiti čez stopnice?

Josip: O ne, gospod lajtnant!

Kazimir: Vzemi od njega pismo; on sam pa naj pride pozneje.

Josip (k lajtnantu): A! Vidite, gospod? (Op-haja in govori sam s seboj.) Vsacega capina smem noter pustiti — dobro! — gospe in gospode odpraviti — dobro! — slugo čez stopnice treščiti — tega ne storim! (Odide.)

Drugi prizor.

Kazimir, Lajtnant.

Lajtnant: Ta mora biti premeden, gotovo te pošteno slepari?

Kazimir (zlaga dvoje enakih pisem): Zakaj tako o njem sodiš?

Lajtnant: Zato ker se dela preveč vernega.

Kazimir (smeje se): In to ima biti dokaz, da me slepari?

Lajtnant: Gotovo! — ali kaj nama tega mar! pustiva tega bedaka! Zdaj mi povej, kaj se ti je zgodilo? Kaj te je tako razžalostilo? Veš, da te iskreno ljubim in visoko spoštujem; kajti ti si vrl Eskulap, a takih je mej vami malo.

Kazimir (mu poda roko): Hvala ti za dobro mnenje o meni in za tvojo vdanost.

Lajtnant: Le nikar ne govori s takim ptičjim glasom, kakor da bi se hotel ločiti od mene na vekomaj in kakor da bi mi razodeval svojo poslednjo voljo. Vsaj gotovo nisi pisal oporoke? Kaj?

Kazimir (deva pismi v enaka zavitka): Nikakor ne, dragi prijatelj, (zdihuje) to ste pismi.

Lajtnant (ponavlja zdihovanje): Pismi? Morati biti polni ah-ov in oj-ev te pismi; kajti nekako globoko zdihuješ!

Kazimir: Ah-ov v njih nij, pač pa besede izhajajoče iz srca.

Lajtnant: Pri vseh hudičih! Doktor zdravništva in ranocelništva govori o srcu!

Kazimir: Ali je to kaj čudnega? Ali mar zdravnik ne more ljubiti in čutiti? Oženiti se hočem, dragi lajtnant!

Lajtnant: I čemu to?

Kazimir: Čemu? Čemu se ljudje ženijo?

Lajtnant: Tega jaz ne vem.

Kazimir (vstane): Za vsacega izmed nas pride čas, da se naveliča samotarjenja, ki mu je postalo uže neprenesljivo.

Lajtnant: Tak človek naj gre v gostilnico; tam najde veselo družčino in izvrstno pečenko.

Kazimir: Tam tedaj imam iskati svojo tiho, milo domačnost, ako nečem tičati mej štiri steni, kadar pride večer in čas počitka?

Lajtnant: Tedaj si poiščemo društvo na whist, in damo si skuhati dobro večerjo, kupimo si dobrega vina, ter si naročimo suhih smodek havanskih.

Kazimir: Za vsacega izmej nas gotovo pride doba, v kateri nikakor ne more biti brez prijatelja, ki bi poznal celo njegovo dušo, ki bi vedel za vse njegove skrivnosti in ki bi ž njim delil vse dobro in hudo.

Lajtnant: Da, ki bi vedel za vse žepe, poznal skrivnosti vseh škrinjic in ki bi delil s teboj ves tvoj dohodek. Ako ti je tacega prijatelja treba, tu imaš mene, a poleg mene boš imel vsaj lahko glavo.

Kazimir: Ti se mi delaš hujšega, nego si res. Ti nisi ustvarjen za tacega prijatelja, pa saj o takem tudi ne govorim.

Lajtnant: Tedaj o drugem?

Kazimir: Žena je najverniši prijatelj, kteremu mož daruje vse svoje zaupanje, kateri nas ne prekani.

Lajtnant: To pa to!

Kazimir: Žena je kneginja domačega in rodbinskega življenja, ona je središče miru in sreče, ona je edina, ki dela, da v resnici živimo.

Lajtnant: Ha, ha, ha! Ali hočeš, da ti ravno to z drugimi besedami povem?

Kazimir (se usede): Povej!

Lajtnant: Poznam dosti takih žen, ki so kneginje godrnjavke, ki le pri domačem ognjišču nadzirajo, da bi se piščeta ne prepekla in da bi

juha se ne prekuhala; poznam tudi take, ki so središče velike domače sreče, namreč kakih petnajsterih otrok; to so ti sladkosti! In veš, kaj počenjajo možje tacih žen?

Kazimir (se smeje): Na primer?

Lajtnant: O, tu jeden preklinja pečena piščeta svoje kneginje, in gre na piščeta k „črnemu orlu“, jaz pa ž njim. Drugi beži od upitja rodbinskega in iz srede domačega miru in domače sreče, kupi si kukalo, gre v opero in balet, jaz pa ž njim. Ena teh osod čaka tudi tebe, moj dragi!

Kazimir: Ti vse pretiravaš.

Lajtnant: Saj boš videl. Ali vendar bi rad imel, da bi ti kako tako ženo dobil, jaz pa ostal tvoj prijatelj; hodila bi potem skupaj v balet in k „črnemu orlu“.

Kazimir (vstane): Ti si stari porednež, ljubi lajtnant; tvoja leta ne pripuščajo, da bi z menoj o tej reči enako sodil.

Lajtnant: V tem obziru sem bil skoraj zmerom enako star; kajti nikdar, veruj mi, nikdar mi niso drugačne misli na um prihajale. Ali pustiva to, kajti to bi naju predaleč zapeljalo. (Zažiga smodko.) Tedaj se hočeš zares oženiti?

Kazimir: Gotovo, in to po najtemeljitejšem preudarku.

Lajtnant: Ali pa veš, ljubi Eskulap, da je neumnost, ki jo zvršiš po temeljitem preudarku, še le neumnost v pravem pomenu te besede.

Kazimir: Imenuj to, kakor se ti ljubi, po svoji ekslajtnantski filozofiji. Jaz ti pravim, da to, kar sem se namenil storiti, storim.

Lajtnant: To mi je žal.

Kazimir: Uže imam čez trideset let; nissem mladenič; dosti sem premišljeval in preudarjal.

Lajtnant: To si prav storil, da si o tem premišljeval in preudarjal. Ali to je slabo storjeno, da te to premišljevanje vendar nij postavilo na noge, nego te je vrglo na nos. Ha, ha! ti padaš, kakor maslen kruh.

Kazimir: Pretiravaš, prijatelj, in pri vsem tem še odkritosrčen nisi.

Lajtnant: Jaz, da nissem odkritosrčen? Strela naj me ubije, ako nissem popolnoma prepričan, da je žena popolnoma nepotrebna in velika neumnost!

Kazimir: Tedaj si ti brez dvombe svetnik?

Lajtnant: Za koga me pač imaš, ljubi moj? Ali si pozabil, da sem bil lajtnant?

Kazimir: Pojdi, pojdi — toliko je gotovo, da si sam čutil . . . da si želel . . .

Lajtnant: Čutil! Želel! Kako to sladko skozi zobe cediš, kakor skozi tenko sitice. Zakaj ne poveš naravnost, da sem nekdam ljubil lepe tovaršice, da sem bil metulj ali vetrnjak — če tudi malopridnež? To je gotovo, da sem bil, to je nekaj jako naravnega. — Ali to je pa vendar velik razloček, jesti le takrat, kadar človek poželi po jedi, in pa imeti vedno mizo pred nosom in k temu še lastno.

Kazimir: To je demoralizacija. Sramuj se!

Lajtnant: Ljubi moj! Stan in rokodelstvo stori človeka. Ravno tisto reč gleda z družega stališča črevljar, z družega krojač, z družega lajtnant in z družega zopet doktor zdravništva in ranocelništva.

Kazimir: Prijeti te hočem za besedo. Ker vsakdo izmej nas isto reč z družega stališča gleda, nimaš grajati mojega naklepa, da se oženim. Tebi se zdi ženitev nepotrebna, meni pa stvar, ki se jej nij moči izogniti.

Lajtnant: Če tudi; naj bode to tako. Vendar pa dovoliš, da smem kot tvoj prijatelj, ki ženske bolje pozna, nego ti, vedeti, s kom se oženiš in kdo je ta, ki si jej to pismo solznih očij napisal? Ako si bil pri pisanji v tiste romantične sanje zamišljen, sem gotov, da si v listu veliko neumnostij napisal. Ti ne veš, kako moraš

Kazimir (izvleče iz zavitka drugo pismo in mu ga podaja): Ona me ljubi, in kadar je to, se vse drugo uže najde.

Lajtnant: Bomo videli. (Čita.) „Predraga moja gospa!“ — (Potrka s prsti na papir in reče): Uže slabo! Čemu pisati „predraga“? Kadar le ktera ve, da je „predraga“, tedaj je uže vse izgubljeno. — Zakaj nisi napisal: draga gospa!? — tudi to je uže preveč.

Kazimir: Naj to tako ostane!

Lajtnant: Naj ostane! (Čita dalje.) „Nij dvombe, da veste, kaj se v mojem srcu godi, in ako se ne motim, delite moje čutje. Ker mi je prirojeno, da sem boječ in da sam sebi prav ne upam, ne smem o blagi nadi sanjati.“ Zopet nova neumnost! Zakaj pisati, da si boječ, da sam sebi ne upaš? Ako tako mnenje o sebi razodeneš, si izgubljen.

Kazimir (se smeje): Naj tako ostane!

Lajtnant: Kakor hočeš; jaz ne bi tega pisal. (Čita dalje.) „Poslednji razgovor z Vami dal mi je srčnost, pokazal mi je, da smem upati. Našel sem takrat pri Vas, draga gospa, več odkritosrčnosti, več zaupnosti, nego po navadi. Izrazili ste se naravno in odkritosrčno o svojih skrbeh, in sploh o vsem, kar Vas teži. V očeh sem Vam čital, da morem le jaz vse to odstraniti in Va-

šemu življenju, draga gospa, mir in zdravje dati". (Govori.) Hm! Hm! To je nastavljena zanjka! Veruj mi, ona ve, da si mehkega srca. Modra ženska — ne daleč do tridesetih let — mora imeti moža — vrgla je pred te mamilo sočutja in obžalovanja, a ti si kakor riba — le molči! — Zdaj te potegne, kamor bode hotela.

Kazimir: A meni bode pri tem dobro; pa čitaj dalje!

Lajtnant (migne z ramama in nadaljuje): „Je li moja roka in moja odkritosrčna ljubezen v stanu, to dokazati, podam Vam jo z vročim in vernim srcem, kot mož, ki Vas zna spoštovati in z Vami se ponašati“. — To je tudi odveč!

Kazimir: Pa tudi to naj vse tako ostane!

Lajtnant: Ti si trdovratnež, in zato modro besedo zametuješ. Misli na nasledke! (Čita.) „Iz-povedujoč se Vam s temi določnimi besedami, čutim nekako čuden nemir. Ako Vas ne žali, kar sem Vam izrekel, in ako najde v srcu Vašem odziva, odločite mi znamenje, po katerem bom, kadar danes k Vam pridem, izpoznal, ali Vam smem razodeti vse, kar je skrito v globočinah moje duše. Srečen bodem, ako Vas zagledam v belej obleki z rožnim trakom; ako se mi pa pokažete drugači, niti besedice o ničem ne zinem, tudi Vas ne bodem z nikakoršnim brezumnim

zdihovaljem žalil; marveč spoštujoč Vašo voljo in Vaš odlok, odidem ves žalosten, toda kot Vaš odkritosrčni prijatelj, kateri bodem vedno ostal. Z vsem spoštovanjem Jelovski“. (Poda Kazimiru pismo in se smeje.) Gotovo te je ta poslednja misel do solz ganila. (Ko vidi, da se Kazimir obrača od njega in da se mu obraz nekoliko mrači, reče resnobno): No — saj ti nič več ne očitam; kakor vidim, hotel bi tudi jokati. Če jo ljubiš, oženi se! Diši ti pač kakor mali kruh, v katerem je več popra nego medu. Jaz sem storil, kar se mi je zdelo, da je prav. Hotel sem ti to misel iz glave izbiti — a zdaj mi ne ostaja nič družega, nego te k ženitvi priganjati ter ti kukalo preskrbeti.

Kazimir (deva drugo pismo v zavitek in zapечатiti obe): Prav imaš, kukalo bo mojej ženi po vseči za v gledišče, tebe pa pozovem na svatovščino.

Lajtnant: Notabene, bode li danes bela obleka z rožnatim trakom? Čudna misel! (Sliši se silno zvoniti.) Aj! Kaj pa je to?

Tretji prizor.

Josip. Prejšnja.

Josip (hitro vstopi): Prosim, gospod! (Poda Kazimiru pismo.)

Kazimir (ko ga je hitro prečital, vstane): Moj Bog! Nesrečni župan! mrtud ga je zadel. (Josipu.) Povej, da precej tje pridem. (Se usede in piše na pismi adrese.)

Josip (odhaja).

Kazimir: Kam pojdeš zdaj, lajtnant?

Lajtnant: Prav za prav sam ne vem; ako mi daš novine in smodek, počakam te tukaj.

Kazimir (vzame hitro klobuk in palico): Počakaj, prosim te — a te pismi naj Josip odnese. Z Bogom ta čas! (Odide.)

Lajtnant (sam): Zares, takih zdravnikov je malo. Poznal sem take, ki jih je morala čakati žena v porodnih bolečinah, božjastno dete, revež sè zlomljeno roko, da je pipo tobaka izpušil ter si vse prstane nataknil: a ta — pobegnil je od lista, ki ga je svojeje dragej pisal. (Se vsede v naslonjač, položi nogi na drug stol, vzame pismi v roko ter ju ogleduje.) Ta je tetki namenjen. (Položi ga na mizo.) Visoko častitej Emiliji Želinskéj. Nič več. Vse naslove je izpustil, to je najbolje; ime je

srcu najbliže. Kakor se mi zdi, tresla se mu je roka, ko je to pisal. (Položi drugi list na mizo.) Škoda ga je; ali kaj si hočeš? Ako je komu dobro, hoče, da mu bode še bolje. Kadar imaš vsega pred nosom, iščeš po gozdu, sam ne veš kaj, in pripeti se ti, kakor psu, o katerem se v basnih pripoveduje, da je šel čez vodo z mesom v gobcu. Uže sem to na mnogih ljudeh opazil, in tudi čital sem o tem; pa tudi jaz sam, strela naj me ubije, časih z dolzega časa ravno tako čutim, kadar nij preferansa! (Vstane.) Ta bode skusil, kadar se oženi! On tako miren, tih, nežen, boječ! Ženi bode v vsem pojenjeval, jej ugajal; a to pojenjevanje i ugajanje s pomočjo milostive gospe zapodi ga v tako tesen kotiček, da revčeka nikdo ne bode videl pod kapico, ki mu jo ženka na glavo posadi. Mnogo jih je uže to skusilo, ne samo deset, niti samo sto; a vendar so se ljudje ženili in se še ženijo. Tak je ta svet in kakor se mi zdi, ne spremeni ga nihče! vodijo ga sicer modre glave, na levo, na desno, morebiti tudi naprej, on pa se maje in omahuje, kakor pijanec; a kadar butne z glavo v kak trd tram, pošteno se otrese; glava mu oteče, ali malo se za to zmeni in začne drugo prepevati. (Se zamisli.) Kam pa sem zabredel? Zdi se mi, kakor bi bil jel modrovati: odkod to prihaja? To je slabo znamenje, strela naj me

ubije! Ta neumna filozofija mogla bi me še vsem mojim načelom izneveriti. Mogel bi vsa ta načela z nedosežnim preiskovanjem iz svoje duše izmordovati — tega ne storim! (Se vsede in zvoni.) Moram uže njegovej želji vstreči in te liste enkrat poslati. Ali ta tepec ne pride? (Vstane in gre k vratom.) Pojdi sem!

Četrty prizor.

Lajtnant, Josip.

Josip (prihaja s škornjo in kartačo v roci):
Gospod lajtnant, kaj boste zapovedali?

Lajtnant: Zakaj ne prideš, kadar zvonim?

Josip: Zakaj? . . . Glejte, na vežna vrata grem, — vselej kadar koli zazvoni. Ali v sobi, tu sme le moj gospod zvoniti, a nihče drugi. Vsak človek ima kako trmo.

Lajtnant: Prosim! Ali veš, kje stanuje gospa Repkowska?

Josip: Vem — v tretjej hiši poleg nas, pri tleh v levo.

Lajtnant: Gospod ti naroča, da te pismi tje poneseš. — Prej pa mi daj še smodko, toda dobro. (Položi pismi na mizo.)

Josip: Precej, gospod! (Gre škornjo čisteč k omari — in se vrne.) Spomnil sem se: gospod mi je ukazal, naj vam dam novine.

Lajtnant: Stori najprej eno!

Josip: Dobro gospod! (Čisti dalje škornjo in pljuje na kartačo.)

Lajtnant (se ozre): Kaj pa to?

Josip: Kaj? delam najprej eno. Imam le dve roki; ne morem tedaj ob enem škornje čistiti, in dajati Vam smodko in novine iskati.

Lajtnant (vstane in se mu približuje): Povej mi, dragi moj, ali si ti zares jako bedast ali si jako moder?

Josip (čisteč škornjo): Kakor se vam zdi, gospod lajtnant?

Lajtnant: Jaz mislim, da si jako moder, a nikakor ne bedast.

Josip (se smeje): Jaz nevem.

Lajtnant (sam s seboj): Zakaj bi ga razjezil? (Mu potrka na rame.) No, no, jaz uže vidim, da imaš več razuma, nego bi si kdo mislil. Daj mi le smodko, pusti škornjo, vzemi kapico in odnesi ta dva lista.

Josip: I no, kadar tako uljudno z menoj govorite, najde se tudi smodka. (Poda mu smodko, gre k vratom in se vrne.) Ali ostanete tukaj gospod, dokler pojdem z listoma?

Lajtnant: Počakam tvojega gospoda.

Josip: Dobro gospod! (Ide k vratom.) A kadar kdo zazvoni, morate odpreti! Naj napiše na tablico, kdo je in kaj hoče.

Lajtnant (zažiga smodko): Bom uže odprl.

Josip (gre in se vrne): Pa morda se vam ne bode ljubilo iti iz sobe, kadar bode kdo pozvonil?

Lajtnant: Saj bom odprl, nikar se ne boj! Toda povej mi, ali mar ti tako delaš, da odpravljáš bolnike, brez znanja gospodovega, kadar se ti ga ne ljubi oglasiti? (Se vsede, in nasloni v naslonjač.)

Josip (s smehom): Včasih se to zgodi — dá, še kaj pogostoma — zgodi se to posebno takim, ki pridejo kakor divjaki, še pozdravijo ne a le kriče: „Gospod doma?“ — A jaz na to: „Nij ga“ — in dalje škornje čistim, kakor da bi ne bilo nič. Tedaj si takoj vsak domisli, da gosposka ošabnost pri meni ne velja mnogo, odkrije se in pravi tiho: „Ali ljubi moj, morebiti pa je doma; meni se mudi“. Tedaj odložim škornje in pravim: „Bom pogledal“ — grem v sobo, kakor bi kaj iskal, a gospodu ničesar ne rečem pridem iz sobe in rečem: Kakor se mi zdi, gospoda nij doma. Pa pristopi še vljudnejše k meni, stisne mi kaj v roko in pravi: Prosim te, ljubi moj! morebiti

je vendar doma; jaz moram ž njim govoriti. Tu pogledam, ali se sveti denar in mu odgovorim: Le počakajte! — pa še le zdaj grem k gospodu.

Lajtnant: Aj, aj, kak politikar si ti, bratec?!

Josip: To si mislim!

Lajtnant: Odkod imaš toliko premetenosti, ti gospodič, ti?

Josip: Iz lastnega uma; a naučil sem se tudi marsikaj od strežnika nekega uradnika.

Lajtnant: A kadar pride kaka gospa? Ali ž njo tudi tako ravnaš?

Josip: O, tega pa ne, gospod lajtnant!

Lajtnant: A zakaj ne? Ali je morebiti tvoj gospod bolnim gospem bolj naklonjen, nego gospodom? Kaj?

Josip: Bog obvaruj! Kaj vam na misel prihaja? — Moj gospod na take reči še misli ne; ali z ženskimi je težko.

Lajtnant: A zakaj težko?

Josip: Zakaj? — Zato ker se precej čmerijo, prosijo, se jokajo: Jaz nesrečna, meni oče umira, moje dete božje meče, a človek ima mehko srce — imel sem sam očeta. A druge počno kričati, psovati, dokler gospod ne pride ter jih potolaži; zdaj pa še le prav začne psovati, zakaj

je nijsem precej oglasil. Le nič z ženskimi ne! Te se Vam povsod vrivajo, a ne boje se nikogar.

Lajtnant: V tej reči imaš prav, strela naj me ubije! (Tiho.) Ali poslušaj, ko bi tako nekaka prišla, le nič ne reci; naj sem pride.

Josip (se smeje): Ali ste vi zdravnik? Rad bi vas videl, kako boste zdravili.

Lajtnant: Saj jaz ne bodem zdravil! Ali ko gospoda čakam, bilo bi mi dolg čas; za družčino bi bila dobra tudi kaka bolnica.

Josip: Zdaj umejem. (Sliši se zvoniti.) Oho, ali slišite, gospod? Morebiti, da ravno pride ktera; moram pogledati. (Odide.)

Lajtnant: Veliki porednež! To je lepa! Pismi pa ležite še tu! To sem izvrsten odpravnik zaljubljenih spletek!

Josip (prihaja smehljaje se, drži se malo nemumno in strže korenje): Kaj mi daste, he? — Uže imam bolnico; prosil sem jo, naj počaka, da gospod tekoj pride.

Lajtnant: Mlada? lepa?

Josip: Kakor roža.

Lajtnant: Naj sem pride!

Josip: Dobro gospod! (Odide.)

Lajtnant (se naravna, popravlja zavratnik in klase): Vedno ženskimi kaj očitujem, a kadar se

ktera pokaže, ravnam se sam kakor brzdan konj, in rad bi bil mlajši in nadepolniši! Neumnost!

(Repkowska prihaja v tamnej, toda okusnej obleki, zagernena z zavojem.)

Peti prizor.

Repkowska. Josip. Lajtnant.

Lajtnant (sam s seboj): To je krasna roža — stara grahovica! — Barvilo se jej pozna skozi zavoj. To je porednež, ta mi je nagodil!

Repkowska (vstopi počasi): Oh! oh! te stopnice tako visoke — a moje čutnice, moje čutnice!

Lajtnant (sam s seboj): Starost, starost! gospa!

Repkowska (bliža se mu): Porini mi sem naslonjač, toda ne visok — jaz ne morem v visokega.

Lajtnant (sam seboj): Ona ne more v visokega! (Porine jej naslonjač na glas.) Prosim, ta je nizek!

Repkowska (odgrne zavoj): O hvala lepa! stokratna hvala!

Lajtnant: Ne vem čemu — rado se je zgodilo! (Sam s seboj): Ta oči prevrača!

Repkowska (se vsede): Vi, gospod, menda tudi čakate zdravnika?

Lajtnant: Tudi, milostiva gospa!

Repkowska: Zdi se mi, gospod, da vam nij nič posebnega. Me, nežna bitja, smo podvržene boleznim, ki jih vi niti ne poznate; n. pr. neizrečenim boleznim na čutnicah. (Josipu.) Prosim te, prinesi mi kozarec vode, toda ne poln, kajti iz polnega ne morem —

Lajtnant (sam s seboj): Ona na visokega ne more, iz polnega ne more!

Repkowska: Pa, ljubi moj, deni malo sladkorja v vodo, in prilij tudi malo pomarančeve vode! To mi čutnice pomiruje.

Josip (se skrivaj nasmeje lajtnantu in odide).

Repkowska (lajtnantu): Kako ste srečni, gospodje, ker nimate čutnic!

Lajtnant: Kaj? mi da nimamo čutnic?

Repkowska: Morebiti tudi; ali ne tako nežnih, ne tako občutljivih, nič vam ne škoduje. — Oh! moj Bog! nikar ne kadite, dim mi jako škoduje, draži moje čutnice. (Se obrne.) Fej! vi me zadušite!

Lajtnant: Kaj, zadušim? Zagotavljam vas, da ne — če pa bi vam to imelo škodovati — (Vrže smodko proč.)

Repkowska (hvaležno nanj pogleda): Hvala vam! presrčna hvala! Kakor je videti, ste salonsko odgojeni, znate biti uljudni proti krasnemu spolu.

Lajtnant (sam s seboj): Ona se še šteje med krasni spol! In kako me gleda!

Repkowska: Ali uže davno, gospod, poznate doktorja Jelovskega? (Ljubeznjivo.) Zakaj se ne vsedete?

Lajtnant (se usede): Poznam ga uže več let.

Repkowska: Jako prijeten je, — zanimiv — ali nij res? (Zdihne.) Posebno previden in sposoben je za ženske bolezni; ženske, posebno ki so slabih čutnic, jako mnogo zahtevajo od zdravnika. (Sramežljivo.) Večkrat imamo slabosti, ki jih ne razodevamo radi.

Lajtnant (sam s seboj krepko): Vem, da jih imate.

Repkowska: Nij dolgo, kar poznam gospoda Jelovskega, a vendar mu toliko zaupam.

Lajtnant: On je gotovo vaš domač zdravnik?

Repkowska: Oh se ve da! Človek mnogo žrtvuje in rad vse poskusi za svoje zdravje. Tako

sem občutljiva, kakor vidite, tako razdražena, kakor ste brez dvombe uže sami sprevideli; uže tako dolgo se zdravim, in imela sem uže mnogo zdravnikov — ali do sedaj, žali Bog! mi niso mnogo pomagali.

Lajtnant: In to vedno le te čutnice!

Repkovska: Čutnice, te nesrečne čutnice!
(Sramežljivo.) Mnogo krvi!

Lajtnant: In mnogo krvi! — Jako vas obžalujem.

Repkovska (bliža se mu z naslonjačem): Hvala vam; gospod, zdi se mi, da ste jako nežnega čutja.

Lajtnant (kima): Tako posebno nežnega čutja nijsem, nijsem — ali —

Repkovska: Ali razumejete vendar, da tako stanje in taka slabost na čutnicah, za tako občutljivo (pobesi oči) in tako samotno —

Lajtnant: Da, razumejem.

Repkovska (zaupno ga pogleda): Kakor se mi zdi, ste vojaškega stanu?

Lajtnant: Bil sem lajtnant.

Repkovska: Vidite, kako sem uganila.
(Zarudi.) Jaz to jako dobro razumejem; kajti moj mož, s katerim sem žali Bog le pol leta živela, bil je tudi lajtnant. V katerem polku ste služili? Morebiti v ravno tistem, v katerem moj mož?

(Bliža se mu, in mu pogleda v oči.) Zdi se mi, da ne;
(Zarudi.) Kajti poznala sem jako dobro vse tovarše
— svojega moža.

Lajtnant: Služil sem v četrtem lovskem polku.

Repkowska: In vaše častito ime? Kajti tudi v četrtem polku sem imela znancev.

Lajtnant (vstane in se prikloni): Ferdinand Steblovski.

Repkowska (vstane in se prikloni): Katarina Repkowska, rojena Bradlikovic.

Lajtnant: Vi tedaj ste gospa Repkowska?

Repkowska: Jaz sem, kakor vidite, ona, ona nesrečna, ki boluje na čutnicah. Morebiti me poznate po imenu?

Lajtnant: Poznam Vas po imenu, od našega Eskulapa.

Repkowska: Tedaj se vendar včasih mene spominja? O neprecenljivi mož!

Lajtnant: Zares — glede na vaše zdravje kaže veliko sočutje, — posebno kar se tiče čutnic.

Repkowska (zarudi): V drugem obziru ne?

Lajtnant (sam s seboj): Tudi glede lišaja.
(Na glas.) Jako se mu je mudilo; nij mogel mi kaj več razodeti.

Repkowska: Nепrecenljivi mož! Povsod bi ga radi imeli; to ga mora utruditi. Jaz sem mu hotela prihraniti pot; zato sem sama prišla, da bi mi svetoval in do dobrega pomogel, da bi vse temeljito preiskal in pregledal. (Zarudi.) Ker pa ne bi rada dolgo sama tu ostala, pride po mene moja sestranka (pobesi oči) — kakor se to spodobi — tačas — pustila sem jo v modnej prodajalnici. (Zarudi.) Naš spol mora jako na to gledati, kar se spodobi.

Lajtnant: Srečna naključba! Odhajaje pustil je tu gospod Jelovski list, ki je vam namenjen; imel sem Vam ga poslati. Jako me veseli, da ga Vam morem lastnoročno izročiti. Ta list Vam bo gotovo dal dovolj sveta. (Poda jej list.)

Repkowska (ga vzame): Prosim, dajte — tako se mi roka trese. (Razpečati in začne čitati.) Kaj to pomeni? O Bog! (Se obrne na drugo stran, sama s seboj.) „Predraga moja gospa!“ Ha! Kako se to ljubeznjivo glasi! (Čita dalje.) O čutji! o srci! — a tako! opazila sem to. (Gleda na napis.) Zares, meni, presrečnej! (Čita.) Tedaj to niso — oh! ah! (Se joče.)

Lajtnant (gleda jo in govori sam s seboj): Ta jej je dal; najbrže jej je pisal, kaj misli o njenej boleznii.

Repkowska (se joka): Lajtnant! stol! — oh! vode, vode! (Lajtnant jej porine stol.) Nij mi dobro; oh! oh! — (Pade na stol.)

Lajtnant (hiti k vratom in kliče): Hej! vode! vode! (Sam s seboj.) Brez dvombe jo je preveč prestrašil.

Repkowska (kakor bi se probudila): Meni se je to dozdevalo — skriti so poti človeške osode. (Gleda ginjena na list.) Oh! S tako zaupnostjo govorila sem ž njim o svojej bolezn, o svojih čutnicah. (Pogleda milo na list.) Znamenje želiš? — trak — oh da! — Moraš ga precej imeti! (Vstane.)

Šesti prizor.

Josip. Prejšnja.

Josip (vstopi): Tu je voda!

Repkowska: Pusti me — sreča se najlepše zbuja! (Odide.)

Josip: Gospod lajtnant, je-li morebiti take . . .? — (Pokaže mimično, da nori.)

Lajtnant: Ne vem, kaj se jej je zgodilo; ali večkrat sem prihaja?

Josip: Jedenkrat ali dvakrat je bila tukaj; ali moj gospod čestokrat tje hodi; (zaupno) kajti tam v hiši je druga, njej v rodu.

Lajtnant: Lepa?

Josip: Krasna! — k tej tudi jaz čestokrat hodim.

Lajtnant: Morebiti jo imaš tudi rad?

Josip: E, kaj pa mislite! — To je velika gospa, jaz jej vedno nosim knjižice od svojega gospoda.

Lajtnant: To je kaj družega. — Morebiti je to ona Emilija Želinska?

Josip: Dà, zdi se mi. (Sliši se zvoniti.) Zopet nekdo! Pri nas je vedno tako; ta ubogi zvonček nema niti po dnevu niti po noči miru.

Lajtnant: Ti tudi ne. (Josip mimično pri-trdi.) Ali zato pa je cvenka?

Josip (se smeje): Včasih.

Lajtnant: Poglej kdo da je, in pridi si po pismo!

Josip: Pridem, gospod! (Gre in se vrne.) Morebiti hočete, da vam dam smodko — kajti take uljudnosti nijsem pričakoval od vas. (Poda mu smodko — zopet pozvoni.) Precej sem na postrežbo, precej! — neki nepotrpežljivec. (Odide.)

Lajtnant (sam): Imam ga v žepu, tega dobrega medveda. Dobro! Večkrat se zgodi, da

tukaj nij ničesa, (pokaže na žep) ako pridem sem, in ko bi Kazimira tudi ne bilo doma, smodke mi ne bode manjkalo. Taki ljudje, kakor jaz, morajo vedno paziti, da ne pridejo v zadrego. Tu je kava, tam obed, drugje večerja — smodka; — pamet more biti vedno na pravem mestu, a posebno takrat, kadar v žepu — (pihne po dlani; potem posluša.) Aj! aj! nekak mlad in nežen glasek. (Naravna se ter si popravi zavratnik.)

Sedmi prizor.

Emilija. Josip. Lajtnant.

J o s i p (pride): Prosim, izvolite! (Za njim pride Emilija, okusno oblečena; — tiho lajtnantu): To je ta sorodnica; ali nij res, da je krasna? (Odide.)

E m i l i j a (se ozira): Kje je moja teta? Imela me je tu čakati, ali —

L a j t n a n t (vljudno): Gotovo poprašujete po gospej Repkovskej?

E m i l i j a (gleda nanj): Dà.

L a j t n a n t: Ravno kar je odšla; brez dvombe se takoj vrne.

E m i l i j a (ga pogleduje): S kom imam čast govoriti?

Lajtnant (se nakloni): Lajtnant Steblovsky, prijatelj domačega gospoda. (Ponudi jej stol.) Izvolite, milostiva gospodična, sestri. Tukajšnje stopnice človeka jako utrude, da si ljuba mladost in lahke nožice — stolec ne bode od več, strela naj me ubije!

Emilija: Lepa hvala vam, gospod! — Nijam tu kaj početi. Moja teta morebiti dolgo časa ne pride, a ko bi prišla in vas tukaj našla, izvolite jej povedati, da sem bila tu, pa da sem se domu vrnila. (Se ozre in pozorno ogleduje sobo.)

Lajtnant: Ali ste zares, gospodična, danes prvokrat tukaj?

Emilija: Res. Bila sem vedno zdrava in nijsem imela po kaj sem hoditi; gospod Jelovski je pa tudi tako prijazen, da ga treba le pozvati, pa pride k nam. Danes pa sem prišla, ker je teta to želela.

Lajtnant: Kazimiru bode kaj žal, da ne bo tako srečen, Vas v svojem domu pozdraviti.

Emilija (zarudi): Srečen? — Ne vem, v čem bi ga to srečnega delalo. A ker sem ravno nekaj bolna, bi me bil tem manj vesel; kajti jaz v zdravila čisto nič ne verujem.

Lajtnant (se smehlja): Če ne verujete v zdravila, morate vendar verjeti zdravniku.

Emilija: Dà, zdi se mi — črke so, besede; toda kak zapopadek — ne vem.

Lajtnant: Zapopadek najbolji, najizvrstniši — tak, kakoršnega le more tako plemenit in krasen predmet vzročiti. Saj vi dobro veste, kaj stoji v pismu.

Emilija: A odkod bi to vedela?

Lajtnant: Ali se vam ne zdi, da je v tem listu n. pr. „L“?

Emilija: „L“? — Mogel bi marsikaj pomeniti.

Lajtnant (živo): Prosim vas, nikar se ne hlinite! — Po „L-u“ pride „ju“, in pa ostalo — oh da, še „bi“ pa „m“ — strela naj me ubije! Uže vse veste!

Emilija: Tako besede skladati ne umem, vas pa, gospod, nikakor ne razumejem.

Lajtnant: Le čitajte, pa boste vse bolje razumeli, nego jaz starec.

Emilija: Ker si to tolikanj želite, torej oprostite, da prečitam. (Razpečati list.)

Lajtnant (sam s seboj): Jaz osel sem mu odgovarjal, hotel sem ga z dokazovanjem prepričati, a — da sem za petnajst let mlajši — (tiho) Strela naj me ubije! —

Emilija (mane srdito list): Gospod lajtnant, kaka šala je to — ali neumnost, kakor ste sami

malo prej rekli? Ako je to kako pikanje, nij na pravem mestu.

Lajtnant: Kaj? To da ima biti šala in pikanje?

Emilija (vstane in gre k njemu): Da! — Prašam Vas, gospod, kaj vse to pomeni?

Lajtnant (se začuden umakne): Zdaj vas razumejem, gospodična!

Emilija (pokaže napis na listu): To je vendar meni namenjeno, a tega žlobudranja brez smisla ne morem razumeti.

Lajtnant (umika se dalje): Tega ne umejem.

Emilija (zamišljeno): Ali se čudite, gospod? — a vendar ste mi dejali, da veste, kaj je v tem listu; lahko sodim, da sta si skupaj to nesposobno in nerodno šalo izmislila, v katerem nij niti bistrumnosti, niti spodobnosti, niti sledu dobre odgoje.

Lajtnant: Ta je lepa! — Strela naj me ubije, če vem, kaj vas je tako razžalilo! (Kazimir prihaja.) Tu ga imate, jaz sem pri vsem čisto nedolžen.

Osmi prizor.

Kazimir. Prejšnja.

Kazimir: Emilija tukaj?! Srečna naključba

Lajtnant: Zares, jako srečna, — boš uže videl!

Kazimir (Emiliji): Kaj to pomeni? Vi ste razkačena. (Hoče jo prijeti za roko.)

Emilija: Prosim, pustite me! Da me nij teta pozvala, ki je pa nijsem tukaj našla, ne bi me bili videli, gospod, v svojej hiši. Morem vas pa zagotoviti, da se ta naključba ne bode ponovila.

Kazimir: Emilija! Za Boga!

Emilija (se naglo obrne in od sebe pahne njegovo roko): Pustite me, gospod! Prečitajte to sè svojim prijateljem; prevdarite to s hladno pametjo, pa sodite, ali sem to šalo in to pikanje zaslužila, ki je brez dvombe nasledek čudovitega in nezapopadljivega človekoljublja! (Vrže list na tla in odide.)

Lajtnant: Ta je lepa! Kneginja tihega domačega življenja! Ali ti nijsem pravil? O, le oženi se! Ko bi se meni to zgodilo, hitel bi tekoj na most, a ž njega doli — strela naj me ubije!

Kazimir (se zaveda): Tega se nejssem nadejal; vendar v tem listu nij bilo ničesar, kar bi jo moglo tako razžaliti. Ali se ga spominjaš?

Lajtnant: Se ve, da se ga spominjam; ali kdo more te ženske razumeti? Malo prej, ko sem jo gledal in ž njo govoril, zdela se mi je tako nedolžna, da mi je zlezla v oči in v srce; nijsem ti je privoščil, a ker sem te odgovarjal, rekel sem si, da sem bil osel. Zdaj pa sem zopet ravno tisti, ki sem bil, a nič me več ne odvrne od mojih nazorov. Ko bi se še enkrat tako vjeti dal, dam si glavo in brado obriti. (Kazimir se zamišljen sprehaja; lajtnant vzame list in gleda vanj.) A, a, a! Zdaj sem na čistem, (duši smeh) zdaj se temu ne čudim, zakaj se je vila kakor gad.

Kazimir (postoji): Čemu se ne čudiš, a zakaj se smeješ?

Lajtnant: Poslušaj! (Čita.) „Častita gospa! Lišaj, kterega se bojite, še nij do dobrega dozorel a sivi madeži, ki so se Vam na nogi pokazali, potegnejo doli ono ostro kri, ki vzrokuje lišaj.“

Kazimir (iztrga mu pismo): Kaj hudiča! Ti si jej dal ta list? Ti si mi lepo prijaznost storil! Zdaj se mi ne smejaš, kajti vsi hudiči so v meni. Kako si mogel tako neumnost učiniti?

Lajtnant: Ta je lepa! Zdaj sem jaz kriv!

(Pokaže mu zavitek): Kdo je to pisal?

Kazimir (se čudi): Prokleta raztresenost!

Lajtnant: Vsega tega kriva je civilizacija. Gotovi zavitki, a k temu enaki, kakor dvojčki — in pa ta naglost — zdaj pa imaš!

Kazimir: A oni drugi list sem babi pisal?

Lajtnant: Brez dvombe.

Kazimir: Kje je oni list?

Lajtnant: Izročil sem ga ji v njene lastne roke.

Kazimir (se vsede ves v zadregi): Veruj mi, da ne vem, kaj bi k temu rekel; to je izvenredna dogodba.

Lajtnant: Zdaj umejem, zakaj je omedlela.

Kazimir: Ali ga je čitala?

Lajtnant: Se ve da; moral sem jej sto ponuditi in jo z vodo kropiti. Srečna babina, strela naj me ubije! (Se smeje.) Imel bodeš knje-ginjo! Zdaj uže verujem v tiho domačo blaženost! ha, ha, ha! To je, da bi popokal človek!

Kazimir (naglo vstane): Poberi se mi k vsem hudičem!

Lajtnant (se smeje): Ha, ha, ha! To je ženska kakor med, a oni lišaj kakor nasajene-rožice! Ha, ha, ha!

Kazimir: Prosim te, jenjaj!

Lajtnant: Iz vsega tega imaš vsaj to radost, da bodeš sam edini in tem veči častitelj tihe domačnosti.

Kazimir: Lajtnant! Zdaj te še enkrat prosim, nikar me ne jezi, a izumi rajši, kako bi se dala ta neumnost najbolje zopet popraviti.

Lajtnant: Da se je to meni zgodilo, letel bi k tistemu krasnemu gadku, padel bi na kolena jokal bi, prosil bi — vse bi razjasnil; in rekel bi, naj si vzame od preljubeznjive tetke list, ki je njej pisan, a predno bi to storila, rekel bi jej na kratko, kaj je v listu napisano. (Sliši se zvoniti.)

Kazimir: Tako bom storil! Hvala ti za dober svet! (Vzame klobuk, gre urno k vratom, ki se odpro, a Repkovska vstopi v belo oblečena z rudečim trakom, na glavi ima mnogo rudečih cvetlic in trakov.)

Deveti prizor.

Repkovska. Prejšnja.

Lajtnant: Ta je lepa! — Niti do večera nij mogla prebiti; mudi se jej, in kako se je krasno nališpala, popolnoma po njegovem receptu! (Smeje se sam pri sebi.)

Repkowska (poda ginjena obe roci Kazimiru):
Kam hitite?

Hazimir: Odpustite — imam prevažno opravilo! (Hoče oditi.)

Repkowska (mu pot zastopi): Zdaj v trenutji za naju tako blaženem in svetem, ki bode odločilen za vse življenje, o ne! — prosim — ne odhajajte!

Kazimir (se proč obrne): Odpustite; ali strah — negotovost — dolžnost — me sili — ne morem dalje — (Hoče iti.)

Repkowska: Le me pogledajte; nadejam se, da vam strah izgine.

Kazimir: Ne morem — ne smem, nimam časa; izvolite se med tem usesti, tekoj se povrnem! (Sam s seboj.) To sem si jo naredil! (Proč hiti.)

Repkowska (gleda za njim): On ne sme! — Revež, sreča ga je smešnega storila! (Se obrne.) Gospod Lajtnant, podajte mi roko, slabosti me obhajajo!

Lajtnant (se jej približa; ona se opira ob njegovo ramo): Kaj vam je? Brez dvombe stopnice —

Repkowska: O prozaični lajtnant! ta udarec! Stol, lajtnant!

Lajtnant: Ali hočete, da vam z visokim ali pa z nizkim postrežem?

Repkovska: Kakoršen je, — zdaj je vse jedno.

Lajtnant: To je kaj naravno.

Repkovska (se vsede): Pravili ste mi, gospod lajtnant, da zdavnaj uže poznate Kazimira; ali je on vedno bil tako boječ?

Lajtnant: Več ali manj — toda tako zelo nikdar.

Repkovska: Nij čudno; — menda še nij bil zaljubljen?

Lajtnant: A zdaj je zaljubljen?

Repkovska: Ali vam nij zaupal svojih skrivnostij?

Lajtnant: Se ve, da mi jih je; kakor se mi zdi, pravil mi je nekaj o tem, da se nadja, da bode srečen.

Repkovska (jako ginena): O saj bode!

Lajtnant: Želim mu iz vsega srca.

Repkovska (poda mu roko): Dobri gospod lajtnant! Ko bi bili poznali mojega moža, on bi vam bil gotovo povedal, kako srečen more biti človek. Poldrugo leto je živel, kakor v raji.

Lajtnant: A potem?

Repkovska: A potem je umrl.

Lajtnant (sam s seboj): Nij čuda, da ga je ta sreča k Abrahamu poslala.

Repkovska (se ozre): Kako je tu milo, kjer on dela in misli. Ta plemenita duša! Povejte mi, lajtnant, ima li dobro stanovanje? Ali je v njem dosti prostora in dosti pohištva?

Lajtnant: V tej sobi sprejema bolnike; ima pa še lepo sobo in pa spalnico.

Repkovska (pobesi oči): Ima tudi spalnico? —

Lajtnant: Morebiti bi radi pogledali, dokler se povrne?

Repkovska: Sramujem se; nijsem še videla spalnice neoženjenega moža. (Vstane.) Dvorano bi pa rada videla. Tam mora biti bolj hladen zrak; tukaj se preveč kadi, a to škoduje mojim čutnicam. Mnogo kadite, lajtnant!

Lajtnant: Za kratek čas.

Repkovska: Zaljubite se, pa boste to gotovo opustili. To je neizrekljiva slast.

Lajtnant: V mojih letih, draga gospa! to bi moral znoreti — strela naj me ubije!

Repkovska (zamaši si ušesa): Ah, bežati moram od teh vaših strel, od vašega dima. Ali tod?

Lajtnant (pokaže vrata v desno): Tod!

Repkovska (se vstavi pri vratih): Ne hodite za menoj — jaz sama pogledam. Oh! mene vse

tako zanima! Toda nikar mu ne povejte, da sem tam — bila.

Lajtnant: Da ste bila v njegovi spalnici?

Repkowska (zarudi): Fej vas bodi, lajtnant!

Tje jaz ne pojdem. (Odide).

Lajtnant: Baba laže! Hvala Bogu, da je vsaj odšla; kajti toliko, da se nissem jel glasno smejeti. (Se smeje, pa naenkrat jenja.) Meni se tako smeh sili, a ta ubožica v tem trenutju tako slastno sanja o prepovedanem sadju — sanja o tem raji, ki ga jej je pomota ustvarila, a kadar se zdrami, to bo prelubeznjivo stanje, strela naj me ubije! (Sliši se zvoniti.) A, a, nij sam! (Kazimir vstopi, vodeč Emilijo.) Živila! Uže je vse poravnano.

Deseti prizor.

Emilija. Kazimir. Lajtnant.

Kazimir (poljubi Emiliji roko): O da, vse je poravnano; prepričal sem svojo dobro Emilijo, da je bila pomota, nesrečna raztresenost. Hvala ti, lajtnant, za dobri nauk, dasi tudi si me s početka odgovarjal in se mi posmehoval.

Emilija (milostno): Kako to, Vi, gospod, ste odgovarjali?

Lajtnant: Ker vas nijsem poznal. Ali ko sem Vas zagledal in z vami besedo „ljubim“ zlagal, in ko ste tudi moja načela zmedla — ko bi bili dve, morebiti bi tudi jaz to neumnost storil, kakor jo hoče zdaj moj prijatelj storiti.

Emilija: Toraj vaš prijatelj neumnost počenja, ker hoče mene vzeti? Ej, gospod lajtnant!

Lajtnant: Vidite, tudi zdaj sem hotel nekaj družega reči; dajte mi rajši svojo krasno roko, da jo poljubim — kajti verujte, da ste mi jezik in um zmedli! (Poljubi jej roko.)

Emilija: Kje je moja uboga teta, imam jej vzeti list, ki je meni namenjen, a raztrgati zanjke, v ktere se je zaplela.

Lajtnant (kaže na vrata): Ogleduje stanovanje, ki misli, da je uže njeno.

Emilija: Ubožica! Imela bi se zares, gospod Kazimir, še dalje na Vas zarad Vaše raztresenosti jeziti, ki je meni in mojej teti toliko britkosti vzročila.

Kazimir (poklekne): Še enkrat, in sicer na kolenih vas prosim, odpustite!

Emilija (poda mu obe roci): Kaj mi je storiti? — Moram odpustiti.

Enajsti prizor.

Repkowska. Prejšnji.

Repkowska (pri vratih): Oh!

Kazimir (hitro vstane): Ta je lepa!

Emilija: Teta! (Sama s seboj): Kako je napravljena!

Repkowska (se bliža): Kaj je to? Kaj sem videla? Ali je to res? Ah! (Zakrije oči.)

Emilija (bliža se jej): Ljuba teta, videla ste ženina klečečega pred svojo nevesto, a nič več.

Repkowska: On je tvoj ženin? — Tvoj? (Izvleče iz neder pismo in poda je važno Kazimiru.) A kaj to? Okrutnež!

Lajtnant: To je qui pro quo, milostiva gospa!

Repkowska (krepko): Quo pro qui, nesrečni lajtnant!

Lajtnant: Kakor se vam ljubi — naj bode quo pro qui!

Emilija: Jaz vam to vse razložim, ljuba teta! To je pomota v napisu lista, ki mi je bil poslan. Bodite tako dobri in dajte mi ga; kajti on je meni pisan! (Vzame ga iz roke ostrmele Repkowske.)

Lajtnant (poda ji pravi list): Ta je prav za prav vaš.

Repkovska: Ta! (Vzame ga in ga pogleda, pa ga izpusti.) Oh! oh! zdaj mi je dobro, gospod lajtnant! (Pade v njegovo naročje.)

Lajtnant: To je kaj posebnega! Vselej se to z menoj konča!

Emilija: Uboga teta!

Lajtnant (posadi Repkovsko, ki se je zavedela, na stol, pa hiti spredaj na oder): Zdaj kdo poreče: Ubogi lajtnant, ki je hotel biti prevzeten, pa se je vse na njega zvalilo.

(Zastor pade.)